

УДК 378:811.161.2

DOI <https://doi.org/10.32782/2412-933X/2025-XXV-4>

ПРОЄКТНІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ: РОЗВИТОК МОВНИХ НАВИЧОК ТА КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

Голопич Інна

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри гуманітарних дисциплін та українознавства
Харківський національний університет внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0002-1831-9752

Оверчук Олена

кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри гуманітарних дисциплін
та українознавства
Харківський національний університет внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0003-4859-0452

Перцева Вікторія

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри гуманітарних дисциплін та українознавства
Харківський національний університет внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0002-5203-761X

У статті розглянуто доцільність упровадження проєктних методів у вивчення української мови професійного спрямування як ефективного засобу розвитку мовних навичок і критичного мислення здобувачів вищої освіти. Встановлено, що проєктна діяльність є важливим інструментом інтеграції мовної, дослідницької та рефлексивної компетентностей. З'ясовано, що реалізація проєктів сприяє формуванню аналітичного, креативного й логічного мислення, необхідного для сучасного фахівця. Наголошено, що дидактична ефективність проєктної методики досягається за умов дотримання структурно-етапної організації освітнього процесу. Підкреслено, що навчальний проєкт повинен мати дослідницьку спрямованість, міжпредметний зміст і практичну цінність результату. Констатовано, що проєктна форма сприяє підвищенню внутрішньої мотивації здобувачів освіти до вивчення фахової мови через особистісну залученість у процес пізнання. Зауважено, що особливого значення набуває застосування цифрових інструментів і мультимедійних ресурсів, які підвищують інтерактивність проєктів. Визначено, що в процесі реалізації проєктів здобувачі освіти формують навички критичного осмислення мовних явищ і розуміння їхньої соціальної природи. Підкреслено, що лінгводидактична специфіка проєктів забезпечує тісний зв'язок теоретичних знань із практичним їх застосуванням. З'ясовано, що тематичне наповнення проєктів повинне відповідати актуальним суспільно-мовним тенденціям. Наведено приклади успішної реалізації міжпредметних і творчих проєктів, зокрема дослідження фахової мови в цифровому просторі, створення словників, аналіз мови медіа. Встановлено, що проєктна діяльність сприяє розвитку автономії, ініціативності та пізнавальної активності здобувачів освіти. Констатовано, що участь у проєктах формує академічну доброчесність, комунікативну культуру й уміння аргументувати власну позицію. Зауважено, що інтеграція проєктної методики в освітній процес формує нову модель мовної освіти, орієнтовану на компетентнісний, особистісний

і соціокультурний підходи. Підкреслено, що поєднання мовного аналізу з цифровими практиками відповідає сучасним викликам освітнього середовища. Узагальнено, що впровадження проєктних методів є стратегічно важливим для підвищення якості гуманітарної підготовки у вищій школі.

Ключові слова: проєктні методи, українська мова професійного спрямування, критичне мислення, мовна компетентність, вища освіта, лінгводидактика.

Golopych Inna

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Humanities and Ukrainian Studies
Kharkiv National University of Internal Affairs

Overchuk Olena

Candidate of Philological Sciences,
Senior Lecturer at the Department of Humanities and Ukrainian Studies
Kharkiv National University of Internal Affairs

Pertseva Viktoriia

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Humanities and Ukrainian Studies
Kharkiv National University of Internal Affairs

PROJECT-BASED METHODS OF LEARNING THE UKRAINIAN LANGUAGE: DEVELOPMENT OF LANGUAGE SKILLS AND CRITICAL THINKING

The article examines the appropriateness of implementing project-based methods in the study of the Ukrainian language as an effective tool for developing language skills and critical thinking among higher education students. It has been established that project activities serve as an important instrument for integrating linguistic, research, and reflective competencies. It has been found that the implementation of projects contributes to the development of analytical, creative, and logical thinking essential for modern professionals. It is emphasized that the didactic effectiveness of project methodology is achieved through adherence to a structured, step-by-step organization of the educational process. It is highlighted that an educational project should have a research orientation, interdisciplinary content, and practical value in its outcomes. It has been stated that the project format enhances students' intrinsic motivation to learn the language through personal engagement in the learning process. It is noted that the use of digital tools and multimedia resources plays a crucial role in increasing the interactivity of projects. It is defined that during project implementation, students develop skills in critically interpreting linguistic phenomena and understanding their social nature. It is underlined that the linguodidactic specificity of projects ensures a strong connection between theoretical knowledge and its practical application. It has been revealed that the thematic content of projects should align with current socio-linguistic trends. Examples of successful implementation of interdisciplinary and creative projects have been provided, including research on language in the digital space, the creation of glossaries, and media language analysis. It has been established that project-based learning fosters student autonomy, initiative, and cognitive engagement. It is confirmed that participation in projects cultivates academic integrity, communicative culture, and the ability to argue one's own position. It is remarked that the integration of project methodology into the educational process shapes a new model of language education focused on competency-based, personal, and sociocultural approaches. It is emphasized that the combination of linguistic analysis with digital practices responds to the current challenges of the educational environment. It is

summarized that the implementation of project methods is strategically significant for improving the quality of humanities education in higher education institutions.

Key words: *Project-based methods, Ukrainian language, critical thinking, language competence, higher education, linguodidactics.*

Вступ. Проблема вдосконалення методів навчання української мови професійного спрямування залишається однією з провідних у сучасній педагогіці, оскільки ефективність освітнього процесу безпосередньо залежить від застосування інноваційних технологій, що сприяють формуванню комунікативної компетентності здобувачів освіти. З огляду на це особливої актуальності набуває використання проектної методики, яка завдяки своїй інтегративній природі дозволяє поєднувати теоретичні знання з практичними навичками. Водночас, попри значну кількість досліджень, присвячених теоретичним аспектам проектних технологій, залишається недостатньо вивченим їх вплив на розвиток особистісних і професійних компетенцій здобувачів освіти.

Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчує, що проблематика застосування проектних методів у навчанні української мови професійного спрямування є предметом активного наукового інтересу. Зокрема, Л. Галаєвська обґрунтовує науково-методичні засади використання методу проектів, що створює теоретичну базу для подальших практичних розробок у цій галузі [3]. Водночас А. Попович зосереджується на прикладних аспектах упровадження проектних технологій, що демонструє їх ефективність у формуванні мовних компетенцій [8]. Крім того, О. Мельник та Г. Буткалюк підкреслюють роль проектних технологій у розвитку особистісних компетенцій студентів, що свідчить про їхній внесок у цілісне професійне становлення [7]. У цьому контексті Н. Голуб та С. Цінько розглядають проекти як засіб формування інформаційної компетентності майбутніх учителів-філологів, що розширює функціональне застосування методу [4]. Г. Бондаренко наголошує, зокрема, на значущості методу проектів для підвищення методичної компетентності викладачів, що відображає актуальність удосконалення педагогічної майстерності [2]. Натомість І. Демешко розглядає впровадження проектної методики в курсі «Практикум з української мови», що вказує на її ефективність у навчальній практиці [5]. Своєю чергою С. Сторожук акцентує увагу на особливостях застосування проектних технологій у навчанні письма, підкреслюючи їхню роль у професійному розвитку студентів-філологів [9]. І. Кучеренко також досліджує розвиток мовленнєвої компетентності здобувачів освіти, що підтверджує цілісність і взаємозв'язок у використанні проектних методів [6]. Г. Бондар розкриває роль проектної діяльності у формуванні іншомовної професійної компетентності здобувачів освіти немовного ЗВО, що свідчить про широку сферу застосування цього підходу [1].

Таким чином, останні наукові здобутки підтверджують актуальність й ефективність використання проектних методів у навчанні української мови професійного спрямування.

Метою дослідження є обґрунтування доцільності використання проектних методів у процесі вивчення української мови професійного спрямування як ефективного засобу розвитку мовних навичок здобувачів вищої освіти та формування критичного мислення.

Методи та методики дослідження. У статті застосовано комплекс взаємопов'язаних методів, що дало змогу ґрунтовно проаналізувати проблему проектних методів вивчення української мови професійного спрямування: аналіз наукової літератури (аналіз теоретичних засад проектних методів, особливостей їх використання в різних освітніх контекстах); порівняльний метод (виявлення спільних і відмінних рис у наявних підходах до проектних методик); описовий метод та метод педагогічного спостереження (під час вивчення

української мови професійного спрямування курсантами Харківського національного університету внутрішніх справ).

Результати та дискусії. У сучасному освітньому процесі проєктні методи набувають дедалі більшого значення, оскільки ґрунтуються на розвитку креативного мислення, умінні орієнтуватися в інформаційному середовищі, самостійно структурувати знання та застосовувати їх в освітньому процесі. Метод проєктів передбачає активне залучення здобувачів освіти до пізнавальної діяльності шляхом виконання індивідуальних або колективних завдань, які передбачають постановку проблеми, пошук її розв'язання, аргументацію вибраних рішень та публічне представлення результатів. Варто зазначити, що навчальний проєкт може бути інтегрований у зміст занять з української мови професійного спрямування, що забезпечує послідовне формування мовних, соціальних і комунікативних компетентностей [3, с. 108].

З огляду на цілісність освітнього процесу та необхідність підвищення якості мовної освіти відповідно до міжнародних стандартів особливої уваги потребує технологічне забезпечення розвитку критичного мислення й мовленнєвих умінь засобами проєктної діяльності. У цьому контексті важливим чинником ефективності є унікальність кожного проєкту, яка досягається через реалізацію особистісно значущих цілей самих здобувачів освіти. Це своєю чергою передбачає формування вміння самостійно оцінювати мовні явища, аргументувати власну позицію, здійснювати рефлексивний аналіз мовлення як свого, так і чужого, що прямо корелює з цілями розвитку критичного мислення.

Проєктна технологія як форма організації пізнавальної діяльності є ефективною за умов дотримання дидактичних принципів, як-от:

- наявність проблемного завдання, яке має дослідницький характер, передбачає міжпредметну інтеграцію знань і потребує самостійного аналізу джерел;
- практична та пізнавальна цінність очікуваного результату, орієнтованого на застосування в реальних комунікативних ситуаціях;
- послідовна структуризація діяльності відповідно до логіки проєктування – від вибору теми до публічного представлення результатів;
- використання елементів дослідницької методики, зокрема аналізу мовного матеріалу, формулювання гіпотез, перевірки мовних закономірностей на основі емпіричних спостережень;
- створення умов для самостійної постановки пізнавальних завдань, побудови мовних експериментів, апробації та вдосконалення висунутих версій;
- високий рівень самостійності здобувачів у виконанні мовних і метамовних дій;
- активна діяльність викладача, яка полягає в методичному супроводі, консультуванні, спрямуванні пошукової діяльності;
- отримання конкретних матеріальних результатів, які можна використати в подальшому навчанні, зокрема у вигляді посібників, відеоматеріалів, мультимедійних презентацій, глосаріїв або тематичних альманахів [2, с. 104–105].

Застосування проєктного методу у вивченні української мови професійного спрямування надає широкі можливості для інтеграції змістових і діяльнісних компонентів навчання. Наприклад, реалізація проєкту «Живе слово мого краю» передбачає дослідження лексичних одиниць локального мовного середовища (діалектизмів, фразеологізмів, мовних маркерів ідентичності) з подальшим їх описом, систематизацією та представленням у вигляді глосарію або інтерактивного лінгвістичного мапування. Така діяльність активізує мовну практику здобувачів освіти та формує навички роботи з джерелами, критичного осмислення мовних явищ, виявлення мовних тенденцій та соціолінгвістичних закономірностей.

Інший приклад – міжпредметний проєкт «Українська мова у цифрову добу», в межах якого здобувачі освіти досліджують роль мови в інтернет-комунікації, аналізують особливості мовлення в соціальних мережах, порівнюють стилістичні й граматичні особливості текстів різних форматів (пости, блоги, меми) та розробляють рекомендації з мовного етикету в онлайн-спілкуванні. У такий спосіб проєктна діяльність стає інструментом поглибленого вивчення функціональних стилів, норм літературної мови та засобом розвитку мовної рефлексії.

Системне впровадження проєктних методів у процес вивчення української мови професійного спрямування забезпечує формування мовних навичок та сприяє розвитку аналітичного мислення, уміння аргументовано відстоювати власну позицію, здійснювати оцінювання мовних процесів. Усе це підвищує рівень сформованості важливих компетентностей здобувачів освіти.

У контексті трансформації освітнього процесу в закладах вищої освіти впровадження проєктних методів сприяє формуванню комплексу інноваційних умінь, що відповідають сучасним вимогам до професійної підготовки. Зокрема, йдеться про здатність майбутніх фахівців виявляти інтерес до освітнього процесу, вибирати види діяльності відповідно до індивідуальних потреб, усвідомлювати їх суспільну цінність, а також здійснювати рефлексивне оцінювання особистісних змін, досягнутих у процесі проєктної практики. Важливим аспектом є також уміння досліджувати умови здійснення діяльності, аналізувати її ефективність і встановлювати особистісне ставлення до змісту й результатів роботи [9, с. 371].

Розвиток указаних умінь безпосередньо пов'язаний з формуванням комунікативних і творчих компетентностей. Перед початком реалізації проєктної діяльності здобувачі освіти повинні опанувати такі навички, як пошук й аналіз інформації з фахової літератури, критична інтерпретація змісту прочитаного, коректне використання наукових джерел, побудова власної аргументації під час обговорення мовних проблем. Ці вміння є основою для самостійного виконання проєктних завдань, зокрема тих, що орієнтовані на вивчення й аналіз мовних явищ сучасної української мови професійного спрямування, як-от зміни у вживанні фемінітивів, варіативність синтаксичних конструкцій або стилістичне навантаження юридичних текстів.

Ініціативність, пізнавальна активність, а також здатність до самостійного прийняття рішень під час реалізації проєктів формують умови для розширення навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Стійкий мотиваційний інтерес, зумовлений науково-професійною спрямованістю завдань, сприяє посиленню внутрішніх стимулів до навчання. У таких умовах особистість не потребує зовнішнього спонукання, а рівень автономії пізнавальної активності суттєво зростає [5, с. 43]. Таким чином, у процесі проєктної діяльності відбувається засвоєння мовного матеріалу та розвиток здатності до самостійного інтелектуального судження, критичного осмислення інформації, аргументованого формування власної позиції.

Змістовне наповнення проєктів, орієнтованих на вивчення української мови професійного спрямування у вищій школі, надає змогу реалізувати принципи міждисциплінарності та практикоорієнтованості. Наприклад, під час виконання проєкту «Мова українських медіа: між нормою і тенденцією» здобувачі освіти здійснюють порівняльний аналіз публікацій з різних інформаційних ресурсів, визначаючи відхилення від літературної норми, семантичні трансформації сталих зворотів, мовну маніпуляцію тощо. У межах такого проєкту відбувається здобуття лінгвістичних знань та формування аналітичного мислення, здатності виявляти причинно-наслідкові зв'язки між мовними формами й соціальними процесами.

Це дає змогу розглядати проєктні методи як ефективний засіб реалізації компетентнісного підходу у викладанні української мови професійного спрямування, зокрема щодо формування таких наскрізних умінь, як комунікативна грамотність, академічна добросесність, інтерпретація тексту й обґрунтування висновків на основі лінгвістичних чинників.

Розвиток мовленнєвої компетентності здобувачів освіти забезпечується впровадженням цілісної технологічної системи, яка охоплює сукупність методів, прийомів, форм і засобів навчання. Зміст і структура цієї системи реалізуються під час аудиторних занять шляхом залучення здобувачів освіти до активної навчальної діяльності, зорієнтованої на вироблення стійких мовленнєвих умінь. Такий метод навчання виконує важливого організаційного чинника на всіх етапах викладацької діяльності – від прогнозування освітнього процесу, конструювання лінгводидактичної моделі заняття, в якій визначаються мета, засоби та способи взаємодії, – до його реалізації у формі суб'єкт-суб'єктної міжособистісної взаємодії. Завершальним етапом такого підходу є педагогічна рефлексія, яка забезпечує можливість порівняння очікуваних результатів із фактичними досягненнями здобувачів освіти [6, с. 332].

В умовах дистанційного навчання проєктні методи набувають особливої значущості, оскільки дозволяють зберігати високий рівень залученості здобувачів освіти у процес формування мовних знань і умінь, підтримуючи принципи академічної мобільності й цифрової компетентності. Зокрема, в межах навчальних дисциплін мовного спрямування доцільним є використання таких форм презентації результатів проєктної діяльності, як доповідь із наступним обговоренням, що містить проблемні запитання, аргументовану критику й аналіз; моделювання фрагмента заняття з української мови професійного спрямування з подальшим його коментуванням; виступи, спрямовані на аналіз сучасного досвіду вищої школи; опрацювання ситуаційних завдань; рольові ігри, що імітують засідання методичних об'єднань або організацію заходів фахового спрямування. Усі зазначені форми можуть реалізовуватися в індивідуальному та в парному або груповому форматі, що сприяє розвитку комунікативної культури, здатності до співпраці й уміння аргументувати власну позицію [4, с. 83].

Проєктна діяльність, організована відповідно до принципів лінгводидактики, створює сприятливі умови для інтеграції мовних знань з умінням їх практичного застосування. Зокрема, під час виконання проєкту «Сучасний словник української правничої лексики» здобувачі освіти самостійно добирають терміни, вжиті у фаховому мовленні, систематизують їх, досліджують семантичні зв'язки між ними, укладають словникові статті та представляють результати у формі мультимедійного продукту. У такий спосіб відбувається закріплення лексико-граматичних знань та розвиток аналітичного, критичного та дослідницького мислення.

Крім того, ефективною формою реалізації проєктного методу у вивченні у вищій школі української мови професійного спрямування є створення авторських навчальних фрагментів. Наприклад, здобувачі освіти укладають власні завдання до теми «Варіативність української мови в сучасному медіапросторі», моделюють заняття з використанням автентичних джерел, зокрема дописів із соціальних мереж, аналізують їх на відповідність нормам літературної мови, формулюють мовні правила та створюють дидактичний матеріал. Це посилює рефлексивну компетентність і навички трансформації інформації відповідно до навчальної мети.

Серед типів освітніх проєктів, що виявляють високу ефективність у формуванні мовної і комунікативної компетентності здобувачів освіти, доцільно виокремити дослідницькі, практико-орієнтовані й творчі. Дослідницькі проєкти передбачають самостійний пошук,

осмислення та систематизацію інформації з метою розв'язання поставленої проблеми. Практико-орієнтовані – спрямовані на застосування теоретичних знань у реальних або змодельованих практичних ситуаціях, що сприяє формуванню прикладних умінь. Творчі проекти спрямовані на розвиток внутрішнього потенціалу особистості, здатної до створення оригінального продукту, зокрема текстів художнього чи публіцистичного характеру [7, с. 98].

На заняттях з української мови професійного спрямування для здобувачів вищої школи зазначені типи проектів реалізуються через інтегровану діяльність, що охоплює різні форми мовної практики. Так, під час вивчення теми «Стилістичні засоби сучасної української мови» було реалізовано груповий проект «Довідник мовних засобів професійного спілкування правоохоронця». Кожна група курсантів отримала завдання опрацювати теоретичний матеріал з конкретного стилістичного засобу (юридичні терміни, іншомовні слова та їхні відповідники в українській мові), створити зорову опору у формі інфографіки або відеопрезентації, підібрати приклади вживання цих засобів у професійному мовленні, розробити комплекс вправ і тестових завдань для перевірки засвоєння матеріалу. Такий проект сприяв глибшому розумінню лінгвістичного змісту вивченого та активізував критичне мислення здобувачів освіти шляхом рефлексії над мовними практиками в професійній сфері.

Проектна діяльність, реалізована в межах освітнього процесу, охоплює аудиторну та значну позааудиторну роботу. Її змістовне наповнення передбачає самостійний пошук релевантної інформації, участь у міждисциплінарних консультаціях (особливо в процесі реалізації міжпредметних проектів), а також взаємодію з викладачем-куратором проекту. Учасники проектних груп організують колективну роботу над систематизацією матеріалів, їх попередньою апробацією і підготовкою до захисту. Таким чином, ефективна організація проектної діяльності передбачає чітке планування в межах аудиторних годин та поза ними. Підбір джерел і матеріалів, що слугуватимуть основою для створення проекту, має бути здійснений до початку безпосередньої реалізації проектної задуми [1, с. 123].

Доцільно також передбачити можливість поетапної атестації результатів роботи над проектом. Наприклад, під час вивчення теми «Мовні кліше в офіційно-діловому стилі» здобувачі освіти спочатку добирали приклади з електронних листів, що побутують у ЗВО, після чого створювали альтернативні зразки документів із дотриманням норм української мови. На кожному етапі викладач здійснював консультаційний супровід, що забезпечувало поступове формування аналітичних і редакторських умінь.

Проектна діяльність у процесі вивчення української мови професійного спрямування у вищій школі реалізується через кілька послідовних етапів, кожен з яких має чітко визначену методичну мету і забезпечує поступове формування в студентів лінгвістичних, комунікативних і критико-аналітичних навичок. На першому, підготовчому етапі, викладач вибирає актуальні стилістичні теми, які відповідають як програмним вимогам курсу, так і пізнавальним потребам здобувачів вищої освіти. Враховується рівень їх мовної підготовки, інтереси, уподобання, а також можливість міждисциплінарного узагальнення. Значну увагу приділено відбору тем з елементами дослідницької проблематики, що здатні викликати інтелектуальну зацікавленість і мотивувати до самостійного аналізу [8, с. 137].

На наступному, пошуково-планувальному етапі, здобувачі освіти поступово переходять від ознайомлення з темою до формування цілісного бачення дослідження. Робота поділяється на два рівні – теоретичний і практичний. На теоретичному рівні здійснюється вивчення наукової літератури, осмислення понятійного апарату, визначення методологічного інструментарію. На практичному рівні студенти знайомляться з ілюстративним

матеріалом, за потреби опрацьовують фахові тексти, в яких виявляються досліджувані стилістичні явища.

У контексті проектного вивчення української мови професійного спрямування особливо ефективними виявляються завдання, пов'язані з аналізом мови засобів масової інформації. Наприклад, під час роботи над темою «Офіційно-діловий стиль у цифровому просторі» здобувачі освіти досліджували мову електронних звернень до державних установ, порівнювали дефініції в офіційних листах та в електронній комунікації, формулювали рекомендації з урахуванням норм української літературної мови. Це сприяло як поглибленню мовної компетентності, так і формуванню критичного ставлення до мовних трансформацій.

На основному виконавському етапі здобувачі реалізують власну дослідницьку програму: аналізують мовний матеріал, здійснюють стилістичне тлумачення мовних одиниць, добирають приклади до проекту, формують його теоретичну й практичну частини. У процесі самостійної роботи вони навчаються застосовувати мовні знання в контексті завдання та структурувати мовний матеріал відповідно до типу проекту: від класифікаційного – до аналітико-синтетичного. Зокрема, студенти можуть створити мультимедійну презентацію на тему «Функціонування мовних кліше в офіційно-діловому стилі», в якій подадуть структуровані приклади мовних одиниць із сучасних зразків документації.

Завершальний презентувально-рефлексійний етап передбачає представлення результатів роботи, їх публічний захист та обговорення. Презентація проєктів зазвичай здійснюється з використанням цифрових технологій, що відповідає потребам сучасного освітнього процесу та дозволяє реалізувати інтерактивний формат взаємодії. Захист супроводжується відповідями на запитання, обґрунтуванням вибору теми, методів, джерел, оцінюванням ефективності застосованих прийомів аналізу. Особливу роль відіграє етап рефлексії, у межах якого здобувач порівнює очікуваний результат із реальним та формулює власні висновки щодо подальших напрямів навчально-дослідницької діяльності.

Результати проектної роботи узагальнюються на підсумковому етапі, під час якого викладач аналізує процес реалізації та результати проєктів, оцінює мовні та критичні вміння здобувачів, виявлені в процесі роботи, визначає труднощі, що виникли, і пропонує шляхи їх подолання. Цей етап також передбачає планування наступної проектної діяльності, зокрема участь у науково-практичних конференціях, мовознавчих конкурсах тощо [8, с. 137].

Таким чином, поетапна реалізація проектної методики в процесі вивчення української мови професійного спрямування у вищій школі сприяє створенню умов для розвитку аналітичного й творчого потенціалу майбутніх фахівців, а також формуванню сталих навичок дослідницької діяльності в мовному середовищі. Вона інтегрує мовні знання зі здатністю до рефлексії, критичного осмислення мовної дійсності й самостійного прийняття лінгвістично вмотивованих рішень.

Висновки. Узагальнюючи результати проведеного дослідження, зазначимо, що проєктні методи у вивченні української мови професійного спрямування у вищій школі виступають ефективним засобом інтеграції мовних знань і дослідницьких умінь, забезпечуючи формування мовленнєвої компетентності й аналітичного, критичного та креативного мислення. Послідовна реалізація етапів проектної діяльності – від визначення проблеми до презентації результатів – сприяє розвитку здатності здобувачів освіти самостійно структурувати навчальний матеріал, здійснювати його стилістичний і функціональний аналіз, моделювати мовні ситуації з урахуванням реальних комунікативних контекстів. Практична орієнтованість проєктів, зокрема дослідження мовних явищ у цифровому просторі або аналіз мови медіа, створює умови для реалізації міждисциплінарного підходу та формування

важливих академічних і професійних компетентностей. Участь у таких формах діяльності активізує пізнавальний інтерес, посилює мотивацію до вивчення української мови професійного спрямування, стимулює самостійну рефлексію над мовною практикою та усвідомлення її соціального значення. Запропонована методична система дозволяє розвивати індивідуальний лінгвістичний потенціал здобувачів освіти та формувати нову модель мовної освіти, зорієнтовану на компетентнісні, особистісні та соціокультурні цілі.

Література:

1. Бондар Г. Роль проектної діяльності у формуванні іншомовної професійної компетентності студентів немовного ЗВО. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2021. № 1(5). С. 118–125.
2. Бондаренко Г. Метод проектів як засіб удосконалення методичної компетентності майбутніх учителів української мови та літератури. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2012. № 24 (2). С. 102–109.
3. Галаєвська Л. Науково-методичні засади використання методу проектів у навчанні української мови. *Проблеми сучасного підручника* : Міжнародна науково-практична конференція. 2022. С. 105–109.
4. Голуб Н.М., Цінько С.В. Проекти як засіб формування інформаційної компетентності майбутнього вчителя-філолога. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*. 2020. № 4. С. 76–86.
5. Демешко І. Використання проектної методики в курсі «Практикум з української мови». *Наукові записки*. 2015. Випуск 141 (11). С. 42–45.
6. Кучеренко І.А. Розвиток мовленнєвої компетентності у студентів під час вивчення української мови. *Scientific research in the modern world. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Toronto, Canada*. 2023. С. 329–337.
7. Мельник О.А., Буткалюк Г.В. Проектні технології як засіб формування особистісних компетенцій студентів. *Подільський науковий вісник*. 2019. № 2 (10). С. 94–99.
8. Попович А. Проектні технології в навчанні української мови. *Сучасні технології початкової освіти: реалії та перспективи* : збірник наукових праць. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, педагогічний факультет, кафедра теорії та методик початкової освіти ; редкол.: Н.В. Бахмат, Н.В. Гудима, О.В. Ковальчук. Київ : Міленіум, 2020. Випуск 3. С. 135–138.
9. Сторожук С.Д. Проектні технології у навчанні письма студентів-філологів: суть та особливості використання у навчальному процесі. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки*. 2016. № 2(12). С. 367–373.

References:

1. Bondar, H. (2021). Rol proektnoi diialnosti u formuvanni inshomovnoi profesiinoi kompetentnosti studentiv nemovnoho ZVO [The role of project-based activities in shaping foreign language professional competence of students at non-linguistic higher education institutions]. *Psykhologo-pedahohichni problemy suchasnoi shkoly*, 1 (5), 118–125. [in Ukrainian].
2. Bondarenko, H. (2012). Metod proektiv yak zasib udoskonalennia metodychnoi kompetentnosti maibutnix uchyteliv ukrainskoi movy ta literatury [The project method as a means of improving the methodological competence of future teachers of Ukrainian language and literature]. *Visnyk Luhanskooho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedagogical Sciences. Pedahohichni nauky*, 24 (2), 102–109. [in Ukrainian].
3. Halaievska, L. (2022). Naukovo-metodychni zasady vykorystannia metodu proektiv u navchanni ukrainskoi movy [Scientific and methodological foundations for using the project method in teaching the Ukrainian language]. *Problemy suchasnoho pidruchnyka: Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia*, 105–109. [in Ukrainian].
4. Holub, N. M., Tsinko, S. V. (2020). Proiekty yak zasib formuvannia informatsiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia-filoloha [Projects as a Means of Developing the Information Competence of a Future Teacher-Philologist]. *Naukovi zapysky. Seriiia "Psykhologo-pedahohichni nauky"*, 4, 76–86. [in Ukrainian].

5. Demeshko, I. (2015). Vykorystannia proektnoi metodyky v kursi "Praktykum z ukrainskoi movy" [The use of the project method in the course Ukrainian Language Practicum]. *Naukovi zapysky*, 141 (11), 42–45. [in Ukrainian].

6. Kucherenko, I. A. (2023). Rozvytok movlennievoi kompetentnosti u studentiv pid chas vyvchennia ukrainskoi movy [Development of speech competence in students during the study of the Ukrainian language]. *Scientific research in the modern world. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Toronto, Canada*, 329–337. [in Canada].

7. Melnyk, O. A., Butkaliuk, H. V. (2019). Proektni tekhnolohii yak zasib formuvannia osobystisnykh kompetentsii studentiv [Project technologies as a means of developing students' personal competencies]. *Podilskyi naukovyi visnyk*, 2 (10), 94–99. [in Ukrainian].

8. Popovych, A. (2020). Proektni tekhnolohii v navchanni ukrainskoi movy [Project-based technologies in teaching the Ukrainian language]. *Suchasni tekhnolohii pochatkovoї osvity: realii ta perspektyvy: zbirnyk naukovykh prats. Kamianets-Podilskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Ohienka, pedahohichniy fakultet, kafedra teorii ta metodyk pochatkovoї osvity*, 3, 135–138. [in Ukrainian].

9. Storozhuk, S. D. (2016). Proektni tekhnolohii u navchanni pysma studentiv-filolohiv: sut ta osoblyvosti vykorystannia u navchalnomu protsesi. [Project-based technologies in teaching writing to philology students: essence and features of use in the educational process]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriya "Pedahohika i psykholohiia". Pedahohichni nauky*, 2 (12), 367–373. [in Ukrainian].

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

Дата надходження статті: 29.09.2025

Дата прийняття статті: 20.10.2025

Опубліковано: 10.12.2025